

Оцінки діяльності Національної експертної комісії України і регіональних колегій з питань захисту суспільної моралі є неоднозначними. 2008–2009 років НЕК ухвалила сумнівні рішення щодо показу й публікації низки художніх творів, фільмів, рекламних роликів тощо, ставши фактично органом державної цензури в руках можновладців і викликавши тим самим протест представників громадськості, діячів культури й мистецтва.



Віртуальний дядько стріляє з-за рогу

Галина САФРОНЯК,
директор Севастопольської
середньої школи № 43

пригадати чудові рядки із вірша Анни Ахматової: «Ты опоздал на много лет, но все-таки тебе я рада».

І навіть нинішній варіант закону – вже важлива сходинка в житті нашого суспільства, адже проблеми захисту норм моралі торкаються будь-кого з нас незалежно від того, якою мовою розмовляємо та яку релігію сповідуємо.

В Україні цензура заборонена. Згідно із законодавством наша держава не втручається в питання моралі, етичних цінностей. Громадські колегії створені в регіонах для того, щоб допомагати людині жити за моральними нормами суспільства. Діяльність колегій ґрунтується на тому, що в Україні як у демократичній державі заборонені пропаганда війни, національної й релігійної ворожнечі, фашизму й неофашизму, образа за національною або релігійною ознакою, через психічні, фізичні вади, вік. Ці норми закріплені Законом України «Про захист суспільної моралі». Наше законодавство забороняє пропаганду алкоголізму, тютюнокуріння, наркоманії, розповсюдження порнографії. Першочергове завдання регіональних колегій і Національної експертної комісії України полягає в створенні заслону всім цим явищам.

На жаль, Україна сьогодні входить до трійки світових лідерів із виробництва порнографічної продукції. І продукцію цю є кому пропонувати: згідно з проведенням опитуванням діти починають відвідувати порносайти з 7 років!

Пропаганда алкоголю в країні перетворилася на окремий вид прибуткової діяльності. Коли державні телеканали вдаються до цьо-

го, порушуючи норми моралі, то молодим людям після знадливої реклами про користь горілки важко пояснити, який це насправді небезпечний продукт.

До речі, закордонні телеглядачі судять про Україну із суцільної пропаганди горілки. Реклама старанно переконує людей, що головне в цьому житті – горілка: можна тричі на день, а можна з ранку до вечора. Якщо мучить безсоння, кращі ліки – горілка... А пострадянські фільми, які показують у країнах далекого зарубіжжя? Герої п'ють, доки чарка не перетворить двоного людину на чотириногу тварину. Більшості іноземцям цього не зрозуміти ніколи. Вони вимагають пояснень. А пояснити, чому ми такі, неможливо. Соромно!!!

Уживання спиртних напоїв поширене такою мірою, що ми втрачаємо не лише дорослих, а й підлітків. За статистичними даними, від 30 до 40 відсотків дітей віком від 11 до 15 років в Україні регулярно прикладаються до чарки. У нас з'явився термін «пивний алкоголізм» – результат повсюдної пропаганди пива як істинно національного напою.

Дякувати за це ми повинні, по-перше, нашій промисловості, яка щедро пропонує молоді окрім пива ще й різноманітний асортимент так званих слабоалкогольних напоїв, вживання яких спричиняє стійке звикання до алкоголю. Якщо на пачках сигарет

Проте загалом суспільство, скоріше, підтримує спроби держави захистити суспільну мораль: у бурі пристрастей, суперечок між «за» і «проти» ще жоден опонент не сказав рішучого «ні» цьому рухові. Він доволі затребуваний на пострадянських просторах із його комерціалізованою вседозволеністю і духовною невизначеністю. Але в експертів та аналітиків, виховного корпусу й пересічних громадян жорстку критику викликає передусім власне Закон «Про захист суспільної моралі». Розцінюючи його появу як факт позитивний (безперечно, є що обговорювати), всі учасники дебатів зазначають і його слабкі сторони. Зокрема, безліч держструктур, клопотом яких став захист суспільної моралі. Це – міністерства культури і мистецтва, охорони здоров'я, освіти і науки, внутрішніх справ, Генеральна прокуратура, Державна митна служба, Державний комітет телебачення і радіомовлення, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення. Такий перелік перегукється з відомою приказкою: «У семи няньок і дитя без ока», що точно відповідає сучасному стану справ у сфері моралі.

Закон, як я вважаю, спізнився років на двадцять. Проте, розмірковуючи про нього, не можу не





надруковано попередження про шкodu куріння, то чому б на пляшках і банках з алкогольними напоями не нагадувати про шкodu, якої алкоголь завдає організму? Закон мовчить.

По-друге, часто гонитва за прибутком, усупереч закону і здоровому глузду, у працівників торгівлі є, на жаль, визначальною під час реалізації алкогольних напоїв особам, котрі не досягли 18 років.

По-третє, відсутність суворого контролю та фактично відчуженість із боку виконавчої влади, цілковита байдужість до неповнолітніх, які вживають алкогольні напої у громадських місцях, і породжує той самий 30–40-відсотковий підлітковий алкоголізм. Та насправді малолітніх алкоголіків набагато більше, й жодна офіційна статистика не в змозі наздогнати зростання їх кількості.

Пропаганда насильства на екрані та в Інтернеті породжує тотальну жорстокість. У школах дедалі частіше підлітки знімають сцени групового побиття однокласників на відео. 37 відсотків хлопців готові порушувати закон.

Ми налякані криміналізацією суспільства та чітко уявляємо, що на нас чекає завтра. 59% українців виступають за впровадження моральної цензури, а 51,4% – вважа-

ють, що ситуація з мораллю в країні є загрозою національній безпеці.

Психіатри дедалі частіше констатують психологічну залежність від Інтернету в користувачів мережі, що виявляється у нав'язливому бажанні підключитися до неї та стійкій нездатності свідомо від неї відключитися. На думку медиків, це не є психічним захворюванням, але таке явище серйозно турбує суспільство. Віртуальне спілкування замінює користувачеві реальне життя, відриваючи від живого спілкування, активного життя в середньому дві третини доби!

Б'ють на сполох батьки. Вони провели акцію «Живий ланцюг матерів» і направили до органів влади лист із 1300 підписами та вимогою: «Врятуйте наших дітей від Інтернету і телебачення». Статистика свідчить, що саме з цих джерел підрастає покоління одержує 80 відсотків інформації про навколишній світ. Ось і виходить, що дітей виховують не батьки, а віртуальний дядько. Підраховано, що «середньостатистичний батько» в Україні витрачає на свою дитину лише 5 хвилин на добу.

Наївно вважати, що Національна комісія спроможна самотужки впоратися із завданнями, які потребують нагального виконання. Певні обов'язки в цієї галузі є, як прописано в багатьох названих вище законах, а також у Служби безпеки України, Міністерства юстиції, Департаменту по боротьбі з торгівлею людьми й інших. Проте, зважаючи на реальність, стан справ від діяльності великої кількості відомств не поліпшується.

Серед пріоритетів Національної експертної комісії – удосконалення нормативно-правової бази, позаяк у чинному законі багато недоліків. Наприклад, він не забороняє нецензурних виразів, які нині засмітили наше життя. Не лаєшся матом, не п'єш спиртного – ти, отже, не свій.

Як помітили фахівці, жоден закон не викликав у суспільстві стільки емоцій, як Закон «Про захист суспільної моралі». У його обговоренні беруть участь усі – від педагогів до видавців і телебачення. Усі зацікавлені в удосконаленні цього закону, пропонують вжити заходів із реформування та усунення дублювання функцій різних органів державної влади. Це має забезпечити створення й передачу повноважень одному незалежному рейтинговому інституту, який не лише працював би над класифікацією всіх видів аудіовізуальних матеріалів (телепрограма, DVD, фільмів), а й, що істотно, сприяв би саморегуляції галузі, визначав би рівень відповідності моральним нормам, мав би незалежне фінансування.

Старт на захист суспільної моралі узятю. Це очевидно. Наразі важливо не перетворити боротьбу за благодорну справу на купу словесного сміття. Багато кроків у демократичних відносинах ми вже насилу подолали, і життя нас багато чого навчило. Все найкраще, що підносить людину, вдосконалює її душу, неодмінно має залишитися з нею. А те, що принижує та знищує, має піти геть.

34



Олена МІЦШИНА,
член Асоціації національних
культурних товариств
міста Севастополя

Будь-яка життєва ситуація – своєрідна перевірка на мудрість. Найяскравіше ця істина проявляється тоді, коли розв'язання проблеми потребує максимальної концентрації душевних сил. Зокрема, у стосунках між людьми. Коли, приміром, конфлікти з невеликих

перетворюються на найскладніші. Здавалося б, дорослі люди цілком свідомо оцінюють свої вчинки, та подеколи мимоволі створюють такі конфліктні ситуації, розв'язати які їм самотужки не під силу. Відбувається це найчастіше там, де в людей бракує, а іноді й геть немає прагнення зрозуміти протилежну точку зору й поваги до чужої думки. Інакше кажучи, очевидна відсутність так званого толерантного ставлення

до того, що різниться від твоєї думки, мови, культури.

Термін «толерантність» (від латинського *tolerantia* – терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв) увійшов до юридичної практики у XVII столітті в Англії часів Олівера Кромвелля, лідера англійської революції. Як записано в Декларації принципів толерантності, прийнятій Генеральною конференцією ЮНЕСКО в 1995